

23 ตุลาคม วันปิยมหาราช

พระมหากษัตริย์คุณอันยิ่งใหญ่ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 คือ การประกาศเลิกทาส ทำให้ปวงชนชาวไทยได้
เป็นไทมาจวบจนทุกวันนี้

ในรัชสมัยของพระองค์ สยามประเทศได้เกิดการเปลี่ยนแปลง
ที่สร้างความวัฒนาให้กับชาติเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็น การไฟฟ้า การ
ไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ ฯลฯ ด้วยพระราชกรณียกิจที่ยิ่งความวิเศษ
ได้เกิดแก่ประชาชน ทวยราษฎร์ทั้งปวงจึงน้อมใจแสดงความจงรักภักดี
ด้วยการถวายพระนามว่า "พระปิยมหาราช" หรือพระพุทธรูปเจ้าท้าว และ
กำหนดให้ทุกวันที่ 23 ตุลาคม เป็น วันปิยมหาราช

★ ความเป็นมาของวันปิยมหาราช

เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ.2453

ได้เกิดเหตุการณ์ที่สร้างความเศร้าโศกให้กับ

ประเทศไทยครั้งใหญ่หลวง เมื่อพระบาท

สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5

ทรงประชวรเสด็จสวรรคต ณ พระที่นั่งอัมพร

สถานพระราชวังดุสิต เนื่องด้วยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงเป็นกษัตริย์ที่เป็นที่เคารพรักของทวยราษฎร์ ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ

อนกประการ ทั้งในการปกครองบ้านเมือง และพระราชทานความร่มเย็นเป็น

สุขแก่ชนทุกหมู่เหล่า

ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6

ทางราชการได้ประกาศให้วันที่ 23 ตุลาคม ซึ่งเป็นวันสวรรคตของ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นวันที่ระลึกสำคัญของชาติ

เรียกว่า "วันปิยมหาราช" และกำหนดให้เป็นวันหยุดราชการ

★พระราชประวัติ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
มีพระนามเต็มว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ
พระราชสมภพเมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ.2396
เป็นพระราชโอรสองค์ที่ 4 ในพระบาทสมเด็จพระ
พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระนางเจ้าฟ้ารำเพย

ภมราภิรมย์(สมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี) เมื่อพระชนมายุ
ได้ 9 พรรษา ทรงได้รับสถาปนาขึ้นเป็น "กรมหมื่นพิฆเนศวรสุรสัง
กาศ" ต่อมาเมื่อพระชนมายุได้ 13 พรรษา ทรงได้รับสถาปนาขึ้นเป็น
"กรมขุนอินทรพิทักษ์" บรมราชาภิเษกครั้งแรกเมื่อวันที่ 11
พฤศจิกายน พ.ศ.2411 ทรงพระนามว่า "พระบาทสมเด็จพระ
ปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร"

เมื่อออกจากขณะนั้นมีพระชันษาเพียง 16 ปี ยังไม่ทรงบรรลุนิติ
ภาวะ สมเด็จพระยาบรมมทาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) จึงเป็น
ผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน และสถาปนากรมหมื่นบวรวิชัยชาญ พระโอรส
องค์โตของพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นกรมพระราชวัง
บวรวิชัยชาญพระมหาอุปราช ระหว่างที่สมเด็จพระยาบรมมทาศรี สุริ
ยวงศ์ เป็นผู้สำเร็จราชการอยู่นั้น สมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ก็ทรงใช้
เวลาศึกษาเล่าเรียนศิลปวิทยาเป็นอันมาก เช่น ไบรอนราชประเพณี
รัฐประศาสน์ ไบรอนคดี ภาษาบาลี ภาษาอังกฤษ วิชา ปืนไฟ วิชา
มวยปล้ำ วิชากระบี่กระบอง และวิชาวิศวกรรม

เมื่อพระชนมายุบรรลุนิติภาวะ ก็ทรงผนวชเป็นเวลา 2
สัปดาห์ แล้วจึงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเป็นครั้งที่ 2 เมื่อ
วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2416 และนับจากนั้นมาก็ทรงพระราช
อำนาจเด็ดขาดในการบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดระยะเวลาที่ทรง
ครองสิริราชสมบัติ ทรงปกครองทำนุบำรุงพระราชอาณาจักรให้มั่นคง
สมบูรณ์ กว้วยรัฐสมบัติ พัทธกษ

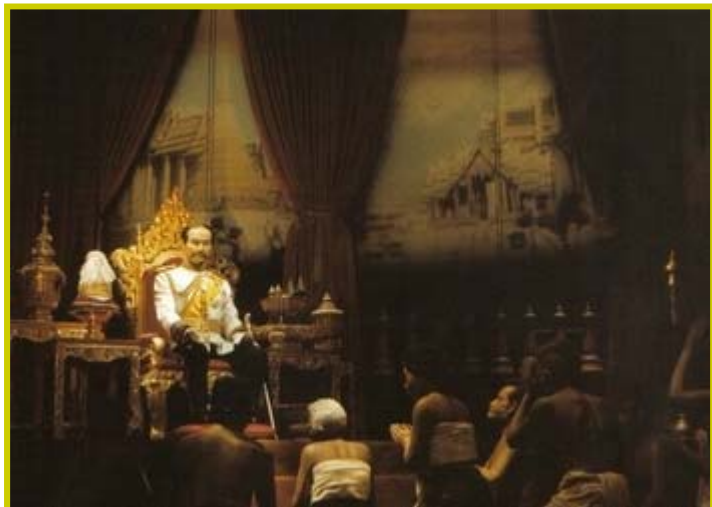
พสกนิกรได้อยู่เย็นเป็นสุข บำบัดภัยอันตรายทั้งภายในภายนอกประเทศ
ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจต่างๆ อันก่อให้เกิดคุณประโยชน์แก่
ประเทศชาติ ใต้ร่มพุ่มจากวิภวตการณ และสามารถธำรงเอกราชไว้
ตราบนทุกวันนี้

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคตเมื่อวันที่ 23
ตุลาคม พ.ศ.2453 รวมพระชนมายุได้ 58 พรรษา ครองราชย์
สมบัติมานานถึง 42 ปี

★ พระราชกรณียกิจ

พระราชกรณียกิจที่สำคัญในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว อาทิเช่น

1. การเสด็จทาส

เป็นพระราชกรณียกิจอันสำคัญยิ่ง ที่ทำให้พระองค์ทรงได้รับ
พระสมัญญาว่า "สมเด็จพระปิยมหาราช" พระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าฯ ได้ตราพระราชบัญญัติขึ้น เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม
พ.ศ.2417 ให้มีผลย้อนหลังไปถึงปีที่พระองค์เสด็จขึ้นเสวยราช
สมบัติ มีบัญญัติว่า ลูกทาสซึ่งเกิดเมื่อปีมะโรง พ.ศ.2411 ให้มี
สิทธิได้สละค่าตัวทุกปี และพอครบอายุ 21 ปีก็ให้ขาดจากความเป็น
ทาสทั้งชายและหญิง จากนั้นใน พ.ศ.2448 จึงได้ออก
พระราชบัญญัติเลิกทาสที่แท้จริงขึ้น เรียกว่า "พระราชบัญญัติทาส ร.
ศ.124" (พ.ศ.2448) เลิกลูกทาสในเรือนเบี้ยอย่างเด็ดขาด เด็กที่
เกิดจากทาส ไม่ต้องเป็นทาสอีกต่อไป และการซื้อขายทาสเป็นโทษทาง
อาญา ส่วนผู้ที่เป็นทาสอยู่แล้ว ให้นำเงินสละค่าตัวได้เดือนละ 4 บาท
จนกว่าจะหมด

ด้วยพระปรีชาสามารถของพระองค์ท่าน ในเวลาเพียง 30
ปีเศษ ทาสในเมืองไทยก็หมดไปโดยไม่เกิดการนองเลือดเหมือนกับ
ประเทศอื่นๆ

2. การปฏิรูประบบราชการ

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราระเบียบการปกครองขึ้นใหม่ แยกหน่วยราชการออกเป็นกรมกองต่างๆ มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะไม่ก้าวก่ายกัน จากเดิมมี 6 กระทรวง คือ กระทรวงมหาดไทย, กระทรวงกลาโหม, กระทรวงนครบาล, กระทรวงวัง, กระทรวงการคลัง และกระทรวงเกษตรธิการ ได้เพิ่มอีก 4 กระทรวง รวมเป็น 10 กระทรวง ได้แก่ กระทรวงธรรมการ มีหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับกิจการของพระสงฆ์ และการศึกษา, กระทรวงยุติธรรม มีหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับคดีความที่ต้ออตัดสินต่างๆ , กระทรวงโยธาธิการ มีหน้าที่ดูแลตรวจตราการก่อสร้าง การทำถนน บุคคลกุศลสอง งานที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้าง และกระทรวงการต่างประเทศ มีหน้าที่ดูแลงานที่เกี่ยวข้องกับการต่างประเทศ

3. การสาธารณูปโภค

* การประปา ทรงใต้กักเก็บน้ำจากแม่น้ำเชิงรอกน้อย
จังหวัดปทุมธานี และบุคคลสองเพื่อส่งน้ำเข้ามายังสามเสน พร้อมทั้ง
ผังข้อเขกคิตตั้งอุปกรณ์สำหรับการทำน้ำประปาขึ้นในเดือน
กรกฎาคม พ.ศ.2452

* การคมนาคม วันที่ 9 มีนาคม พ.ศ.2434
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินไป
ขุดดินก่อพระฤกษ์ เพื่อประเทิมการสร้างทางรถไฟไปนครราชสีมา
แต่ทรงเปิดทางรถไฟกรุงเทพฯ-พระนครศรีอยุธยา ก่อน จึงนับว่า
เส้นทางรถไฟสายนี้เป็นทางรถไฟแห่งแรกของไทย

นอกจากนี้ได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างสะพาน และถนนอีก
มากมาย คือ ถนนเยาวราช ถนนราชดำเนินกลาง ถนนราชดำเนินนอก
ถนนคินสอ ถนนบูรพา ถนนอุณากรรณ เป็นต้น และโปรดให้บุคคลของ
ต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางคมนาคม และส่งเสริมการเพาะปลูก

* การสาธารณสุข เนื่องจากการรักษาแบบยากลำบากในบ้านไม่
สามารถช่วยคนไข้ได้อย่างทั่วถึง จึงพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์
จำนวน 200 ชั่ง โปรดเกล้าฯ ให้สร้างโรงพยาบาลวังหลัง ต่อมาได้
เปลี่ยนชื่อเป็น "โรงพยาบาลศิริราช" เปิดทำการรักษาประชาชนเป็น
ครั้งแรกเมื่อ 26 เมษายน พ.ศ.2431

* การไฟฟ้า พระองค์ทรงมอบหมายให้กรมหมื่นไวยวรนาถ
เป็นแม่ข่ายในการก่อสร้างโรงไฟฟ้า เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า และ
สามารถจ่ายกระแสไฟฟ้าให้กับประชาชนครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2433

4. การเสด็จประพาส

การเสด็จประพาสเป็นพระราชกรณียกิจที่สำคัญอันหนึ่งของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยหลังจากเกิดกรณีพิพาทกับฝรั่งเศสแล้ว ก็ได้เสด็จประพาสยุโรป 2 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2440 ครั้งหนึ่ง และในปี พ.ศ. 2450 อีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อเชื่อมสัมพันธไมตรีกับประเทศต่างๆ ในยุโรป ตลอดจนประเทศฝรั่งเศสด้วย อีกทั้งยังได้ทรงเล็งโอกาสสรรหาแบบแผนขนบธรรมเนียมอันดีในดินแดนเหล่านั้นมาปรับปรุงในประเทศไทยให้เจริญขึ้น

5. การศึกษา

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเห็น
ความสำคัญของการศึกษา จึงโปรดให้สร้างโรงเรียนหลวงขึ้นใน
พระบรมมหาราชวัง คือ "โรงเรียนนายทหารมหาดเล็กร" ก่อนจะ
เปลี่ยนชื่อเป็น "โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ" ต่อมาโปรดให้ตั้ง
โรงเรียนหลวงสำหรับราษฎรขึ้นเป็นแห่งแรก คือ "โรงเรียนวัดสมทร
ณพาราม" และในที่สุดได้โปรดให้จัดตั้งกระทรวงธรรมการขึ้น เมื่อปี
พ.ศ.2435 (ปัจจุบันคือกระทรวงศึกษาธิการ) เพื่อดูแลเรื่อง
การศึกษาและการศาสนา

6. การปกป้องประเทศจากการสงครามและเสียดินแดน

เนื่องจากลัทธิจักรวรรดินิยมได้แผ่อิทธิพลเข้ามาตั้งแต่ปลายรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงใช้ปรีชาสามารถอย่างสูงพระกำลังที่จะรักษาประเทศชาติให้รอดพ้นจากวิกฤตการณ์ ถึงแม้ว่าจะต้องสูญเสียดินแดนบางส่วนไปก็ตาม โดยดินแดนที่คงเสียให้กับต่างชาติ ได้แก่

พ.ศ.2431 เสียดินแดนในแคว้นสิบสองจุไทย

พ.ศ.2436 เสียดินแดนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง ให้ฝรั่งเศส และฝรั่งเศสยึดเมืองอินทบุรีไว้

พ.ศ.2447 เสียดินแดนฝั่งขวาของแม่น้ำโขงให้ฝรั่งเศส เพื่อแลกกับเมืองอินทบุรี แต่ฝรั่งเศสได้ยึดตราดไว้แทน

พ.ศ.2449 เสียดินแดนที่เมืองพระตะบอง เสียมราฐ และศรีโสภณ ให้ฝรั่งเศส เพื่อแลกกับตราด และเกาะทั้งหลาย แต่การเสียดินแดนครั้งสุดท้ายนี้ไทยก็ได้ประโยชน์อยู่บ้าง คือฝรั่งเศสยอมยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขต ยอมให้ศาลไทยมีสิทธิที่จะชำระคดีใดๆ ที่เกิดขึ้นแก่ชาวฝรั่งเศส ไม่ต้องไปขึ้นศาลกงสุลเหมือนแต่ก่อน

★ **ลำดับเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้น** ★

🌸 **พ.ศ.2411** เสกขี้นครองราชสมบัติ

🌸 **พ.ศ.2412** ทรงโปรดเกล้าให้สร้างวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ซึ่งเป็นวัดประจำรัชกาลของพระองค์

🌸 **พ.ศ.2413** เสกข์ประพาसสิงคโปร์และชวา, โปรดฯ ให้ยกเลิกการไ้ฉมทรงมทาคไทย

🌸 **พ.ศ.2415** ทรงปรับปรุงการทหารครั้งใหญ่, โปรดให้ใช้เสื่อราชปะแตน, โปรดให้สร้างโรงเรียนหลวงสอนภาษาอังกฤษแห่งแรกขึ้นในพระบรมหาราชวัง

🌸 **พ.ศ.2416** ทรงออกผนวชตามโบราณราชประเพณี, โปรดให้เลิกประเพณีทนมอบคสานในเวลาเข้าเฝ้า

🌸 **พ.ศ.2417** โปรดให้สร้างสภาที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน, ตั้งโรงเรียนกุลสตรีวังหลัง (ปัจจุบันคือ โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย) และให้ใช้ชฎีกระพาศแทนเศียรของแตร

 พ.ศ.2424 เริ่มทดลองใช้โทรศัพท์เครื่องแรก เป็นสายระหว่าง
กรุงเทพฯ-สมุทรปราการ, สมโภชพระนครครบ 100 ปี มีการฉลอง 7
คืน 7 วัน

 พ.ศ.2426 โปรดให้ตั้งกรมไปรษณีย์ เริ่มบริการไปรษณีย์ใน
พระนคร, ตั้งกรมโทรเลข และเกิดสงครามปราบฮ่อครั้งที่ 2

 พ.ศ.2427 โปรดฯ ให้ตั้งโรงเรียนราษฎรทั่วไปตามวัด
โรงเรียนแห่งแรกคือ โรงเรียนวัดมเหยงคณ์พาราม

 พ.ศ.2429 โปรดฯ ให้เลิกตำแหน่งมหาอุปราช ทรงประกาศตั้ง
ตำแหน่งมกุฎราชกุมารขึ้นแทน

 พ.ศ.2431 เสียคืนแคนแคว้นสิบสองจุไทยให้แก่ฝรั่งเศส,
เริ่มการทดลองปกครองส่วนกลางใหม่, เปิดโรงพยาบาลศิริราช, โปรดฯ ให้
เลิกรัตนโกสินทร์ศก โดยใช้พุทธศักราชแทน

 พ.ศ.2434 ตั้งกระทรวงยุติธรรม, ตั้งกรมรถไฟ เริ่มก่อสร้าง
ทางรถไฟสายกรุงเทพฯ-นครราชสีมา

 พ.ศ.2436 ทรงเปิดเดินรถไฟสายเอกชน ระหว่างกรุงเทพฯ-
ปากน้ำ, กำเนิดสภาอุณาโลมแดง (สภากาชาดไทย)

- พ.ศ.2440 ทรงเสด็จประพาสยุโรปเป็นครั้งแรก
- พ.ศ.2445 เสียสิ้นแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขงให้แก่ฝรั่งเศส
- พ.ศ.2448 ตราพระราชบัญญัติยกเลิกการมีทาสโดยสิ้นเชิง
- พ.ศ.2451 เปิดพระบรมรูปทรงม้า
- พ.ศ.2453 เสด็จสวรรคต

